

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ 5

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΝΟΤΗΤΑ 5

<http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGYM-B112/269/1972,6742/>

Παρατίθεται ο λεξιλογικός πίνακας του βιβλίου και ακολουθεί πίνακας με τις υπόλοιπες σημασίες των λέξεων.

Αρχαία Ελληνικά

Αγωγεύς	Αυτός που οδηγεί κάποιον, κατήγορος
αγωνοδίκης	Ο επόπτης του αγώνα
αγωνοθέτης	Ο κριτής του αγώνα

Αρχαία/ Νέα Ελληνικά

αγών	Συνέλευση (αρχ.)
αγωγός	Οδηγός (αρχ.), σωλήνας για μεταφορά υγρών και αερίων, σώμα που επιτρέπει τη μεταφορά ενέργειας (φυσική)
αγέλη	Κοπάδι ζώων
αγελαίος	Αυτός που έχει τη συμπεριφορά κοπαδιού
ανταγωνιστής	Αυτός που επιδιώκει να μας ξεπεράσει, ο αντίπαλος
εισακτέος	Αυτός που πρέπει να εισαχθεί
ξεναγώ	Οδηγώ τους μισθοφόρους (αρχ.), Αυτός που δείχνει τα αξιοθέατα (ν.ελλ.)
σύναξις	Συνάθροιση, συγκέντρωση
κυνηγός	Αυτός που οδηγεί τα κυνηγετικά σκυλιά
παιδαγωγός	Ο δούλος (αρχ.), αυτός που συνοδεύει τα παιδιά, ο ειδικός στην παιδαγωγική επιστήμη, ο δάσκαλος

Νέα Ελληνικά

Αγωγιμότητα	Μετάδοση ενέργειας
αγωγιάνης	Μεταφέρει ζώα ή άμαξα
Αγώ(γ)ι	Το φορτίο που μεταφέρει το ζώο με αμοιβή
συναξάρι	Αφήγηση με θέμα το βίο ή και το μαρτύριο αγίου του Χριστιανισμού, το βιβλίο που περιέχει τέτοιες αφηγήσεις
φορτηγό	Μεταφορικό μέσο που μεταφέρει φορτίο
επιβατηγό	Μεταφορικό μέσο που μεταφέρει επιβάτες
πλοηγός	Αυτός που οδηγεί πλοηγίδα (ελαφρύ βοηθητικό πλοίο), ο πιλότος
Παρθεναγωγείο	Σχολείο όπου φοιτούν μόνο κορίτσια
Νηπιαγωγός	Ο ειδικός στην εκπαίδευση νηπίων

Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης Α' με τη σημασία τους, από τη στήλη Β:

A

B

οχηματαγωγό	συγκεντρώνω
αγωνοθέτης	Αυτός που ανήκει σε αγέλη
συνάγω	Αυτός που μυεί κάποιον σε μυστήρια
αγελαίος	Το πλοίο που μεταφέρει οχήματα
Μυσταγωγός	Ο κριτής του αγώνα

Να αντικαταστήσετε τις υπογραμμισμένες λέξεις των παρακάτω προτάσεων με συνώνυμες από τον Λεξιλογικό Πίνακα:

Α. Οι εξετάσεις προκαλούν στους μαθητές μεγάλη ψυχική αβειαιότητα.

Β. Οι αφηγήσεις βίων αγίων ενδυναμώνουν τη θρησκευτική συνείδηση των πιστών.

Γ. Ο αριθμός αυτών που πρέπει να εισαχθούν στα πανεπιστήμια καθορίζεται από την πολιτεία.

Δ. Τα πλοία για τη διέλευση των Δαρδανελλίων χρειάζονται πρόσωπο που διαθέτει ειδικές γνώσεις πλοήγησης.

Ε. Στο εκπαιδευτήριο του Βόλου, όπου φοιτούσαν μόνο κορίτσια, δίδαξε ο μεγάλος παιδαγωγός Αλέξανδρος Δελμούζος.

Ετυμολογικά

Πρώτο συνθετικό κλιτή λέξη – ρήμα

Όταν το πρώτο συνθετικό είναι ρήμα, το σύνθετο σχηματίζεται από το ρηματικό θέμα ή από το χρονικό (κανονικά του ενεργ. Αορίστου ή του μέλλοντα). Το θέμα αυτό κατά τη σύνθεση :

Α. μένει αμετάβλητο, αν το β' συνθετικό αρχίζει από φωνήεν: π.χ. φθιν-όπωρον (φθίνω + οπώρα)

Β. μετασχηματίζεται και παίρνει το φωνήεν ε, ι ή ο στο τέλος, αν το β' συνθετικό αρχίζει από σύμφωνο: π.χ., στρεψ-όδικος (στρέφω, Θ. αορίστου στρεψ- + δίκη), κρυψ-ί-νους (κρύπτω, Θ. αορίστου κρυψ- + νοῦς).

Ασκήσεις Ετυμολογίας – Σύνθεσης

Να αναλύσετε τις παρακάτω σύνθετες λέξεις στα συνθετικά τους μέρη και να δείξετε την αλλαγή του θέματος του ρήματος (ως α' συνθετικού) όπου συμβαίνει:

ρίψασπις
ἀλεξίκακος
μνησίκακος
ἐχέφρων
λιποτάκτης
δοκησίσοφος

Να σχηματίσετε σύνθετα επίθετα ή ουσιαστικά της α. ε. με τα
συνθετικά που δίνονται:

ράπτω + ωδή =.....

κλέπτω (Θ. μελλ. κλεψ-) + ύδωρ =

φέρω + οίκος=.....

χαίρω + κακός =.....

ρήγνυμι (Θ. μελλ. ρηξ-) + κέλευθος =.....